

Sammendrag

Transportytelser i Norge 1946–2020

TØI-rapport 1865/2021

Forfattere: Bjørg L. Flotve, Eivind Farstad og Kjetil Haukås

Oslo 2021 59 sider

Nedgangen i persontransportarbeidet er i 2020 beregnet til 14,1 prosent. Persontrafikkarbeidet for de kollektive transportmidlene gikk mest ned, med 46,4 prosent. Persontransportarbeid med personbil ble redusert med 7,1 prosent. Godstransportarbeidet innenlands medregnet kabotasje ble redusert med 4,6 prosent i 2020. Det var vekst i banegodstransporten med 3,6 prosent, mens sjøtransport gikk ned med 9,2 prosent, veitransport ned med 1,4 prosent, og godstransport med fly ned med 6,9 prosent. Eksklusive kabotasje gikk godstransportarbeidet ned med 0,9 prosent i 2020.

Hovedtrekk

Nedgangen i utført persontransportarbeid i 2020 er beregnet til 14,1 prosent, sammenlignet med en vekst på 0,5 prosent året før. Transportarbeidet for de kollektive transportmidlene gikk mest ned, med 46,4 prosent, mens reduksjonen i persontransportarbeidet med personbil er estimert til 7,1 prosent. Persontransportarbeidet på bane, sjø- eller lufttransport ble alle mer enn halvert, mens persontrafikkarbeidet med buss hadde en reduksjon på 38 prosent. Til sammen utgjorde transport med fly, båt og bane i underkant av 8 prosent av det samlede persontransportarbeidet i 2020, mot en andel på 14 prosent i årene før.

Vegsektoren (buss, bil og MC) hadde en markedsandel på 92 prosent av transportarbeidet. Luftfarten utførte fire prosent, bane (jernbane og sporveg) drøyt tre prosent, og båt og ferge under én prosent. Etter mange år med stabile markedsandeler, medførte Covid-19 pandemien og tiltakene knyttet til denne en vridning av andelene fra sjø, bane og luft til vei.

Det var en reduksjon i den innenlandske godstransporten i 2020, etter en økning året før, regnet i tonnkilometer. Reduksjonen samlet for alle transportformer var på 4,6 prosent, medregnet kabotasje¹, sammenlignet med en økning på 2,6 prosent året før. Banetransporten var den eneste som økte, med 3,6 prosent. Sjøtransporten ble redusert mest, med 9,2 prosent, etter en oppgang året før på 2,3 prosent. Veitransport og lufttransport ble redusert med henholdsvis 1,4 og 6,9 prosent. Godstransportarbeidet estimert eksklusive kabotasje ble redusert med 0,9 prosent i 2020.

Foreløpige tall fra nasjonalregnskapet viser at bruttonasjonalproduktet (BNP) sank med 0,8 prosent i 2020, mot en vekst på 0,9 prosent året før. Privat konsum i husholdningene sank med 6,7 prosent i 2020, og privat konsum til transport sank med 10,8 prosent i 2020. Det vil si at det var sterkere nedgang i konsum til transport enn i privat konsum ellers i 2020, noe som også må sees som en følge av Covid-19 pandemien, med omfattende bruk av hjemmekontor og reisebegrensninger.

Ifølge Statistisk sentralbyrås konsumprisindeks var gjennomsnittlig prisvekst 1,3 prosent i 2020. Tilsvarende tall i 2019 var 2,2 prosent. For transportsektoren var prisveksten 1,6 prosent i 2020, som var om lag det halve av veksten sammenliknet med 2019, med 3,0 prosent. For privat transport var det i 2020 størst prisøkning innen reservedeler og tilbehør (5,7 prosent), og vedlikehold og reparasjon (3,1 prosent). Drivstoff og smøremiddel hadde en prisnedgang på 6 prosent.

¹ Kabotasje omfatter gods på utenlandske transportmidler hvor godset er både lastet og losset i Norge.

Prisveksten for alle transportformene i kollektivtransporten, utenom flyreiser, økte med om lag 3,4 prosent, som var en sterkere økning enn totalprisindeksen. Fly skiller seg ut med en prisvekst på kun 0,9 prosent.

Persontransport med bil

Det var registrert i underkant av 3,4 millioner biler i Norge ved utgangen av 2020. Antall biler økte med 14 000, noe som er en økning med 0,4 prosent fra året før. Dette er den laveste veksten i antall biler på mange år. Av bilene var 2,81 millioner personbiler, 496 000 varebiler, 70 500 lastebiler og 15 500 busser. Av personbilene ble det 79 500 flere elbiler på veiene. Antall elbiler var 340 000 ved utgangen av 2020.

I løpet av 2020 ble det førstegangsregistrert 157 500 personbiler, ca. 4 500 færre enn i 2019. 116 000 personbiler og 15 500 varebiler ble vraket mot pant. Gjennomsnittsalderen for personbilene var 10,8 år ved utgangen av 2020, noe som er marginalt høyere sammenliknet med årene før, og gjennomsnittsalder ved vraking var i overkant av 18,4 år.

Trafikken på vegene gikk ned med 6,1 prosent totalt i 2020, mot en vekst på 0,3 prosent året før. Det var fortsatt vekst i trafikk med utleiebiler (inklusive leasingbiler), som i 2020 utgjorde en vekst på 9,1 prosent. Veksten i trafikk med utleiebiler har økt med over 50 prosent siden 2016, og mer enn doblet seg fra 2012. Personbiltrafikken for øvrig ble i 2020 redusert med 7,8 prosent, så personbiltrafikken totalt – inklusive utleiebilene – ble redusert med 7,1 prosent.

Det var 3 585 registrerte veitrafikkulykker med personskade i 2020, en marginal oppgang på 6 ulykker i forhold til 2019. Det ble skadd 4 436 personer i 2020, som var 78 personer, eller 1,8 prosent, flere enn året før. Antall drepte i trafikken var for første gang under hundre personer, med 93 drepte.

Kollektivtransporten

2020 ble det foretatt drøyt 290 millioner bussreiser, en reduksjon på 144 millioner bussreiser i forhold til året før, eller 33 prosent. Transportarbeidet med buss gikk ned med 1709 millioner personkilometer, eller 38 prosent, i 2020.

Trafikken med trikk i Oslo i 2020 var på 22 millioner reiser, en reduksjon med 31 millioner reiser, eller 58,5 prosent fra året før. Trafikken med forstadsbanene i Oslo gikk ned fra 119 millioner reiser i 2019 til 74 millioner i 2020, en nedgang på 38 prosent. Bybanen i Bergen fraktet vel 12 millioner passasjerer i 2020, en nedgang fra 18,7 millioner passasjerer i 2019, eller 36 prosent. I alt ble det foretatt om lag 110 millioner reiser med trikk og forstadsbaner i 2020, en reduksjon på nesten 43 prosent.

Året 2020 ble det foretatt 43 millioner reiser innenlands med tog, som var 37 millioner færre, som utgjør en nedgang på 46 prosent i forhold til året før.

Flytoget fraktet 2,2 millioner passasjerer til og fra Oslo lufthavn i 2020, noe som var ca. 4,5 millioner færre enn i 2019, en nedgang på 67 prosent. Flåmsbanen fraktet drøyt 146 500 passasjerer i 2020, en reduksjon på 84 prosent sammenliknet med 2019.

Det var 35 millioner passasjerer med bilferge og annen rutefart innenlands i 2020, en nedgang på 37 prosent i forhold til året før. Persontransportarbeidet på sjø ble imidlertid redusert med mer, fra 1098 til 533 millioner passasjerkilometer, som utgjør en nedgang på 51 prosent.

I 2020 ble det foretatt 6,6 millioner flyreiser innenlands, da medregnet reiser mellom luft-havner i Norge som en del av en utenlandsreise. Dette er en halvering av antall reiser sammenliknet med året før. Trekker man fra reiser innenriks som en del av en utenlandsreise, slik beregningsmåten har vært fram til 2016-utgaven av rapporten, var det registrert 5,7 millioner flyreiser innenlands i Norge i 2020, en nedgang på 41 prosent.

Reiser til og fra utlandet

I 2020 ble det registrert 5,5 millioner flyreiser til og fra Norge, som var en reduksjon i antall utenlandsreiser med nesten 78 prosent fra 2019. Fergetrafikken til og fra utlandet var i underkant av 1,9 millioner enkeltreiser, en reduksjon på 70 prosent sammenliknet med trafikken året før. Antall reisende med tog over grensen var på 76 tusen i 2020, noe som er en kraftig reduksjon fra rundt 0,5 millioner i 2019, det vil si en reduksjon på 84 prosent.

Godstransporten innenlands

I 2020 gikk den innenlandske godstransporten litt ned, etter en oppgang året før, regnet i tonnkilometer. Reduksjonen samlet for alle transportformer var på 4,6 prosent, medregnet kabotasje, sammenlignet med en oppgang på 2,6 prosent året før. Banetransporten var den eneste som økte, med 3,6 prosent, som var tilsvarende økning som året før. Sjøtransporten ble redusert mest, med 9,2 prosent, etter en oppgang i 2019 på 2,3 prosent. Veitransport og lufttransport ble redusert med henholdsvis 1,4 og 6,9 prosent. Markedsandelene i gods-transportarbeidet er relativt stabile, men veitransport har økt noe på bekostning av sjøtransport. I 2020 var sjøandelen på 41,8 prosent, baneandel på 5,7 og veiandel på 52,5 prosent av det samlede transportarbeidet.

Godstransportarbeidet estimert eksklusive kabotasje ble redusert med 0,9 prosent i 2020, sammenlignet med en økning på 2,0 prosent året før. Sjøtransporten ble redusert med 5,1 prosent. Banetransporten økte med 3,6 prosent i 2020, mens lufttransporten ble redusert med 6,9 prosent. Godstransportarbeidet på veg ble redusert med 0,8 prosent, etter en økning på 2,7 prosent året før.

Samlede godstransporter på veg på norsk område ble redusert med 270 millioner tonnkilometer i 2020. Dette inkluderer også den delen av godstransportarbeidet i utenrikshandelen som foregår på norsk område.

I 2020 utgjorde banetransporten 2,9 milliarder tonnkilometer, en reduksjon på 0,4 prosent fra året før. Godstransportarbeidet med skip var i på 62,0 milliarder tonnkilometer, som var en reduksjon på 1,2 prosent fra året før.

Markedsandelene i godstransportarbeidet inklusive kabotasje fordeler seg med om lag 52 prosent på veg, 42 prosent på sjø, og 6 prosent på bane. Det er under 0,05 prosent som går med fly.

Godstransporten til og fra Norge

Importert varemengde til Norge var 38,7 millioner tonn i 2020, en reduksjon på 2,8 prosent fra året før. Eksportert varemengde fra fastlandet var 59,6 millioner tonn i 2020, mot 57 millioner tonn i 2019, det vil si en økning på 4,5 prosent. Skip er fortsatt den dominerende transportformen i utenrikshandelen. I 2020 gikk 83 prosent av denne godsmengden med

skip, mens 14 prosent gikk på veg, og 3 prosent på bane. Disse andelene har holdt seg stabile de siste ti år.

Samlet sett ble det eksportert 179 millioner tonn olje og gass direkte fra sokkelen i 2020, målt i oljeekvivalenter, sammenlignet med 165 millioner tonn året før. Eksporten av olje og gass i rør lå på 95 millioner tonn, mens skipene fraktet 84 millioner tonn. Målt etter vekt utgjorde eksport av olje og gass fra sokkelen 65 prosent av den totale eksporten fra Norge til utlandet i 2020, som er en økning fra en andel på 63 prosent i 2019.